

NASREDDİN HOCA ŞEHİRİ

AKŞEHİR

İbrahim Hakkı KONYALI

1945-istanbul

365-413 Sayfaları :
Şeyh Hacı İbrahim Sultan Veli
Vakfı ve Vakfiyesi

Şişimin adına nisbet edilerek şöhret aldı. Hacı Haşimin mezarı Tek-
kenin doğusundadır. Baş taşında şu kitabe okunur :

سنه ١٢٣٠
میسر اولدی بکا شهادت
الهی سن نصیب ایله سعادت
نوم تا کری رسولندن شفاعت
الحاج هاشم روحنه فاتحه

Hacı Haşim mevlevi idi. H. 1321 M. 903 yılında ölen ve Seyit Yunus türbesi mezarlığına gömülen Mevlevi zade şöhretli Hafız dede zade Haşim efendi de Hacı Haşimin torunlarından ve tekkenin son mütevellisi idi.

Fatih adına Akşehir evkafını tesbit eden defterde bu tekke şöyle yer almaktadır :

« وقف زاویه سیدی یونس علیه الرحمة مقرر بحکم توفیق شریف »

Fatih zamanında Akşehirde bir de « mevlevi hane » şöhretini taşıyan bir « Musa zaviyesi » vardı. Bunu H. 881 M. 1476 larihli Karaman ili defterinde şu şekilde tesbit edilmiş buluyoruz :

« وقف زاویه موسی که مولوی خانه سیله مشهوردر. در نفس آقشهر سابقاً جمال الدین چلبی حضرتلری تصرف ایدر لر مش. الان پاشا چلبی خدمت لری مقرر »

Bugün bu mevlevi hanenin yerini tesbit edemedik. Adını dahi işiten yaşlı bir Akşehirlie raslamadık. İkinci Beyazıt defterinde de böyle bir kayıt göremedik. Zavivenin çok eskiden çöküp kayb olduğu anlaşılmaktadır. Esasen İkinci Beyazıtın defterindeki bir kayıttan da Hazreti Mevlanâ evlâdına vakfedilen Akşehirdeki Dizdar hamamının hissesine Mevlanâ'nın torunlarından Emir Ali Çelebinin çocukları tasarruf ederlerken bunların hepsi yin Rumiline sürüldüklerini öğreniyoruz. Sonra bu vakfı Mevlanâ türbesine tasarruf edenler almışlar, daha sonra tekrar bir takarrirname ile Emir Ali Çelebinin oğlu Ahmet Çelebi adına yazılmıştır.

Büyük Selçuk veziri Konyadaki Sultan veled medresesinin bânisi Gühertaş da Akşehirde Mevlanâ evlâdı için bazı vakıflar tesis etmiştir.

Karaman oğlu İkinci Mehmet Bey Seyit Yunus zaviyesine Akşehirin Çukurlar ve Bisse köylerini vakfetmiş ve bu aileye karşı olan saygısını göstermişti. 11 Ramazan 824 (M. 1421) tarihini taşıyan bu arapça vakfiyenin bir sureti Ankara Vakıflar Müdürlüğü arşivinde (Anadolu başlar 1255) defterinin 359 uncu sayfasına kayd edilmiştir. Vakfiyede Karaman oğlu Mehmet Bey şöyle anılmaktadır :

« ان صاحب الحیرات السلطان الاعظم والحاقان المعظم ظل الله في الارضين غياث الدنيا والدين مغيث الاسلام والمسلمين سلطان محمد بن المرحوم علاء الدين بك ايد الله ملكه »

Mehmet Bey bu köyleri Seyit Yunusun oğullarından Seyid Abdullah namına Yunus zaviyesine vakfetmiştir. Vakfiye şartlarına göre Seyit Abdullahın evlâdı tevliyet, dolayısıyla bu vakıftan istifade edeceklerdir.

Vakfiyeye Karaman oğlu Mehmet Beyin azatlı kölelerinden Konyada Yıkık mâhallede darilmisafirin, mescit ve hamam yaptırın Şaz Bey ağa olmak üzere birçok azatlıları imza etmişlerdir ki adlarını buraya sıralıyorum :

Azatlı kölelerinden Şaz Bey bin Abdullah, İbrahim bin Abdullah, Ahmet bin Abdülvehap, Hoca bin İnebeyi (314), Ali bin Abdullah, müderris Mevlanâ Hüsamettin bin Mevlanâ Alâeddin, Hacı Alâeddin bin Hacı Nurettin.

Maruf köyünde Hacı İbrahim Tekkesi ve Türbesi

Bu mamure Akşehirin 3 kilometre kadar kuzey doğusundaki Maruf köyünde bir hüyükün güneyindedir.

Yerli halk bu has ismin birinci harfi olan (M) i ötreye yakın bir üstünle ve üçüncü harfi olan (R) i de esre ile « Müarif » şeklinde söylerler. Bu okunuşa göre adın « Müaririf » den bozma olduğu sanılır. Filhakıka H. 881, M. 1476 yılında Fatih ve H. 906, M. 1500 yılında İkinci Beyazıt adına Akşehir vakıflarını da tesbit eden (315) iki defter de bu köy Muaririf = معرف şeklinde yer almıştır. Yalnız tedkik edeceğimiz Hacı İbrahim vakfiyesiyle iki

(314) İnebeyi, Türk Hristiyanların da adıdır. Bunu Müslüman Türkler de kullandıkları için diğer azadlıların babaları zikredilmemişken bunun babası olduğu gibi kullanılmıştır. Bu fevkalâde mühim noktaya nazarı dikkati çekerim.

(315) Ankara Kuyudu Kadime arşivi 255 ve 256 numaralı defterler.